

Експертний висновок
Міністерства фінансів України до законопроекту
згідно зі статтею 27 Бюджетного кодексу України

1. Назва законопроекту

«Про віртуальні активи» (реєстр. № 3637 від 11.06.2020) (далі – законопроект), внесений народними депутатами України Жмеренецьким О. С., Василівим І. В. та іншими.

2. Завдання законопроекту

З метою комплексного врегулювання правовідносин, що виникають у зв'язку з обігом віртуальних активів в Україні, законопроектом пропонується встановити:

- правовий статус віртуальних активів як особливий вид майна, який є цінністю в електронній формі, існує в системі віртуальних активів та може знаходитись у цивільному обігу;
- розподіл віртуальних активів на забезпечені та незабезпечені;
- умови набуття, переходу та обсяг прав на віртуальні активи;
- обмеження щодо укладання правочинів з відчуження віртуальних активів;
- права та обов'язки учасників ринку віртуальних активів;
- основні принципи державної політики у сфері віртуальних активів, в тому числі регулювання та контроль, який здійснюватиме Міністерство цифрової трансформації України (реєстрація діяльності постачальників послуг, пов'язаних з обігом віртуальних активів, ведення відповідного державного реєстру, контроль за виконанням законодавства та застосування до осіб, винних у його порушенні, фінансових санкцій тощо).

Крім цього, законопроектом вносяться відповідні зміни до Цивільного кодексу України та до законів України «Про адміністративні послуги», «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення», «Про Перелік документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності».

3. Оцінка впливу на показники бюджетів

Відповідно до пояснювальної записки до законопроекту прийняття законопроекту не потребує додаткових витрат з державного бюджету.

Водночас в пояснювальній записці до законопроекту зазначено, що видатки на створення та підтримку функціонування Державного реєстру постачальників послуг, пов'язаних з обігом віртуальних активів (далі – Реєстр), створення відповідної програмно-апаратної бази та розширення штату Мінцифри планується забезпечити за рахунок перерозподілу державних видатків на фінансування Мінцифри та його інших програм, а також залучення міжнародної технічної допомоги.

ДОКУМЕНТ СЕД Мінфін АСКОД

Сертифікат 41CDBEF7B7ADD73104000000ED080000C3140000

Підписувач Гелетій Юрій Ігорович

Дійсний з 23.10.2018 13:01:00 по 23.10.2020 13:01:00

Міністерство фінансів України

14030-02-3/19750 від 01.07.2020

При цьому, враховуючи те, що у пояснювальній записці до законопроекту не подано відповідних розрахунків щодо розміру коштів, необхідних для створення та функціонування Реєстру, оцінити його вплив на Державний бюджет України неможливо.

Разом з тим, реалізація положень законопроекту може потребувати додаткових бюджетних коштів на створення, адміністрування, ведення Реєстру.

4. Вартісна величина впливу на показники бюджетів

Відповідно до пояснювальної записки до законопроекту прийняття законопроекту не потребує додаткових витрат з державного бюджету.

Водночас в пояснювальній записці до законопроекту зазначено, що видатки на створення та підтримку функціонування Реєстру, створення відповідної програмно-апаратної бази та розширення штату Мінцифри планується забезпечити за рахунок перерозподілу державних видатків на фінансування Мінцифри та його інших програм, а також залучення міжнародної технічної допомоги.

При цьому, враховуючи те, що у пояснювальній записці до законопроекту не подано відповідних розрахунків щодо розміру коштів, необхідних для створення та функціонування Реєстру, оцінити його вплив на Державний бюджет України неможливо.

Разом з тим, реалізація положень законопроекту може потребувати додаткових бюджетних коштів на створення, адміністрування, ведення Реєстру.

5. Пропозиції щодо можливостей фінансового забезпечення у відповідному бюджетному періоді законопроекту у разі його прийняття

Реалізація положень законопроекту не впливає на виконання закону про Державний бюджет України у поточному бюджетному періоді та не потребує внесення змін до нього.

6. Пропозиції щодо відповідності законам, що регулюють бюджетні відносини

Законопроект узгоджується із законами, що регулюють бюджетні відносини.

7. Пропозиції щодо розгляду законопроекту

Запропонована редакція законопроекту потребує суттєвого доопрацювання з огляду на таке.

1. У зв'язку з тим, що 28.04.2020 набрав чинності Закон України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» № 361-ІХ та з метою узгодження термінології, яка вживається в законопроекті та зазначеному Законі, пропонуємо статтю 1 законопроекту доповнити новою частиною другою такого змісту:

«2. Терміни «бездоганна ділова репутація», «кінцевий бенефіціарний власник», «офіційний документ», «істотна участь» вживаються в цьому Законі у значенні, наведеному у Законі України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення».

2. Статтею 13 законопроекту передбачено, що фінансові послуги, пов'язані з публічною пропозицією та/або продажем віртуальних активів, є укладання правочинів з публічною пропозицією та/або продажем віртуальних активів від імені іншої особи, за дорученням, за рахунок, та в інтересах такої особи.

Законом України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» (далі – Закон) встановлені загальні правові засади у сфері надання фінансових послуг, здійснення регулятивних та наглядових функцій за діяльністю з надання фінансових послуг.

Так, пунктом 1 статті 4 Закону визначений перелік фінансових послуг.

Крім цього, пунктом 2 цієї ж статті Закону встановлено, що фінансові послуги, надання яких передбачається іншими законами, підлягають включенню до переліку, визначеного частиною першою цієї статті. Надання фінансових послуг, не включених до зазначеного переліку, забороняється.

Враховуючи викладене, стаття 13 законопроекту не узгоджується з діючими нормами Закону.

3. Відповідно до статті 1 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» (далі – Закон про бухоблік), бухгалтерський облік – це процес виявлення, вимірювання, реєстрації, накопичення, узагальнення, зберігання та передачі інформації про діяльність підприємства зовнішнім та внутрішнім користувачам для прийняття рішень.

Активами, що підлягають зарахуванню на баланс підприємства, вважаються ресурси, контрольовані підприємством у результаті минулих подій, використання яких, як очікується, приведе до отримання економічних вигод у майбутньому. Якщо підприємство відповідно до законодавства застосовує для ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності міжнародні стандарти фінансової звітності (далі – МСФЗ), то для нього вимоги МСФЗ є правилами бухгалтерського обліку, за якими відображаються господарські операції та складання фінансової звітності.

Згідно з Інструкцією про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затвердженою наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 № 291, яка застосовується підприємствами, організаціями та іншими юридичними особами (крім банків, бюджетних установ та підприємств, які відповідно до законодавства складають фінансову звітність за МСФЗ) незалежно від форм власності, організаційно-правових форм і видів діяльності, рахунки

класу 1 «Необоротні активи» призначені для узагальнення інформації про наявність і рух основних засобів, інших необоротних матеріальних активів, нематеріальних активів, довгострокових фінансових інвестицій, капітальних інвестицій, довгострокової дебіторської заборгованості та інших необоротних активів, а також зносу необоротних активів.

Рахунки класу 3 «Кошти, розрахунки та інші активи» призначені для узагальнення інформації про наявність і рух грошових коштів (у національній та іноземній валюті у касах, на розрахункових (поточних), валютних та інших рахунках у банках), електронних грошей, грошових документів, короткострокових векселів одержаних і фінансових інвестицій, дебіторської заборгованості, резерву сумнівних боргів і витрат майбутніх періодів.

У свою чергу, законопроектом не конкретизовано – до якого саме виду активів відносяться віртуальні активи та не передбачено особливостей визначення їх вартості для цілей бухгалтерського обліку, зокрема зарахування на баланс.

Відповідно до статті 6 Закону про бухоблік міністерства, інші центральні органи виконавчої влади у межах своєї компетенції відповідно до галузевих особливостей мають право розробляти на базі національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку або національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в державному секторі методичні рекомендації щодо їх застосування за погодженням з центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері бухгалтерського обліку.

Згідно із законопроектом центральним органом виконавчої влади, який формує і реалізує державну політику у сфері обігу віртуальних активів, є Мінцифри.

Враховуючи зазначене, пропонуємо доповнити пункт 4 статті 15 законопроекту новим підпунктом такого змісту: «визначає за погодженням із Міністерством фінансів України, а щодо діяльності банків на ринку віртуальних активів – також із Національним банком України особливості ведення бухгалтерського обліку операцій з віртуальними активами;».

4. Підпунктом восьмим пункту 4 статті 15 законопроекту передбачено, що Мінцифри в рамках покладених на нього завдань спільно з Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку регулює введення в обіг та обіг віртуальних активів, забезпечених фінансовими інструментами.

З огляду на те, що Законом України «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні» вищезазначені повноваження не покладені на Національну комісію з цінних паперів та фондового ринку, запропоновані зміни потребують узгодження з діючими нормами законодавства.

5. Підпунктом другим пункту 5 статті 15 законопроекту передбачено, що Мінцифри має право здійснювати нагляд та контроль за діяльністю постачальників послуг в порядку, передбаченому Законом України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності».

Водночас слід зазначити, що вищезазначеним Законом не встановлені правові та організаційні засади щодо здійснення державного нагляду та контролю за діяльністю постачальників послуг.

6. Запропонована Прикінцевими положеннями законопроекту зміна редакції пункту 51 частини першої статті 1 Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» не відповідає редакції терміну «постачальники послуг, пов'язаних з обігом віртуальних активів», зазначеній в статті 1 законопроекту.

7. З метою виконання суб'єктами державного фінансового моніторингу обов'язків, передбачених частиною десятою статті 18 Закону № 361-ІХ, а саме, можливості вжиття заходів щодо перевірки бездоганної ділової репутації осіб, які здійснюватимуть чи здійснюють управління, мають намір набути істотну участь або є кінцевими бенефіціарними власниками у суб'єктів первинного фінансового моніторингу, та щодо недопущення формування капіталу відповідних суб'єктів первинного фінансового моніторингу за рахунок коштів, джерела походження яких неможливо підтвердити на підставі офіційних документів або їх копій, засвідчених в установленому порядку, пропонуємо частину п'яту статті 17 законопроекту викласти в такій редакції:

«5. Заявником, який є юридичною особою, може бути виключно особа:

1) статутний (складений) капітал якої сформовано за рахунок коштів, джерело походження яких можливо підтвердити на підставі офіційних документів або їх копій, засвідчених в установленому порядку;

2) керівники, головний бухгалтер, власники істотної участі та кінцеві бенефіціарні власники якої мають бездоганну ділову репутацію та не є громадянами держави, визнаної згідно із законом державою-окупантом та (або) визнаної державою-агресором по відношенню до України;

3) не має серед учасників (засновників, акціонерів) юридичних осіб, зареєстрованих у державі (юрисдикції), що не виконує чи неналежним чином виконує рекомендації міжнародних, міжурядових організацій, задіяних у сфері боротьби з легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванням тероризму чи фінансуванням розповсюдження зброї масового знищення».

8. Крім того, з метою узгодження норм законопроекту з частиною третьою статті 32 Закону № 361-ІХ щодо відповідальності за порушення вимог

законодавства у сфері запобігання та протидії, пропонуємо частину п'яту пункту 3 статті 15 законопроекту після слів «вимог законодавства про обіг віртуальних активів» доповнити словами «, Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення».

Також пропонуємо частину дванадцяту статті 17 законопроекту доповнити новими пунктами такого змісту:

«3) повторне порушення постачальником послуг, пов'язаних з обігом віртуальних активів, вимог цього Закону, Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення»;

Повторним порушенням вимог Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» вважається вчинення постачальником послуг, пов'язаних з обігом віртуальних активів, другого порушення, за яке до такого постачальника послуг, пов'язаних з обігом віртуальних активів, протягом останніх трьох років застосовувалися заходи впливу;

4) документальне підтвердження встановлення факту наявності у керівників, головного бухгалтера або особи, на яку покладено обов'язок ведення бухгалтерського обліку, власників істотної участі та кінцевих бенефіціарних власників постачальника послуг, пов'язаних з обігом віртуальних активів, судимості, яка не знята і не погашена в установленому порядку.».

**Заступник Міністра фінансів України
з питань європейської інтеграції**

Юрій ГЕЛЕТІЙ